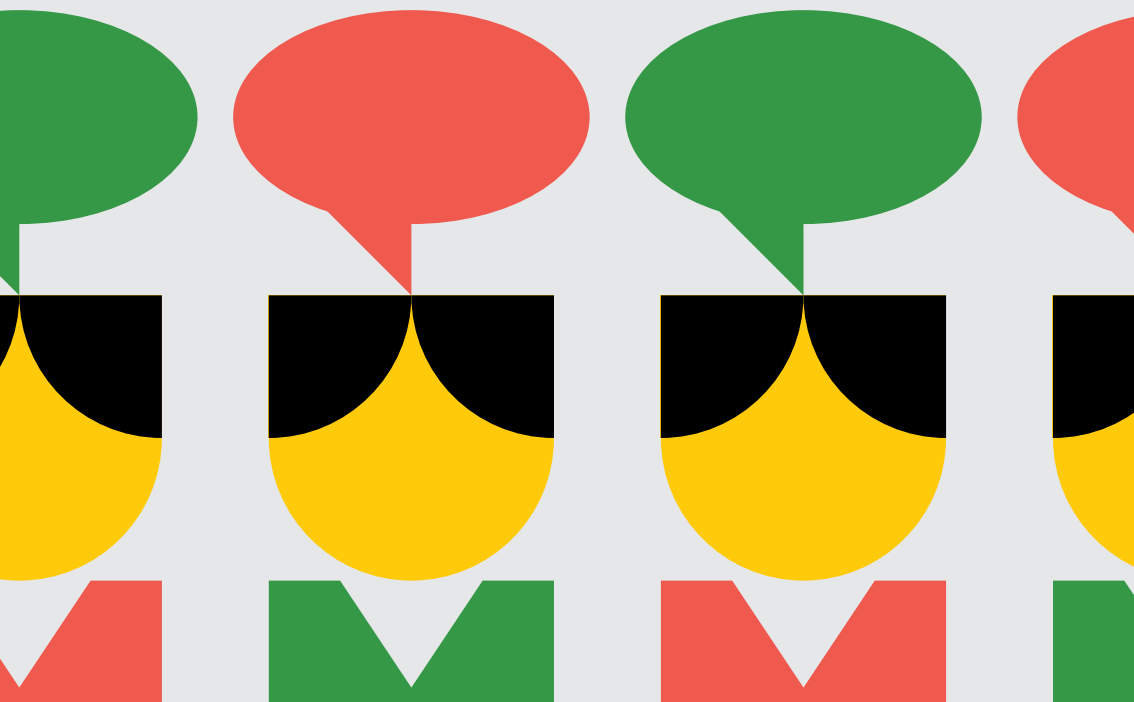

MIŁOSZ UKLEJA, KAROLINA PUCEK

Czosnów konsultuje

**fundacja
civis polonus**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

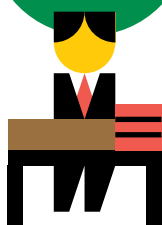

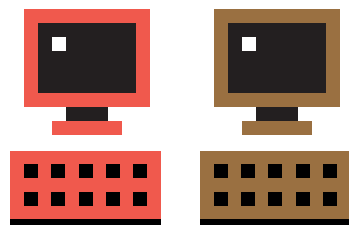
SPIS TREŚCI

1 O projekcie	4
2 Wstęp	7
3 Czym jest partycypacja obywatelska?	7
4 Cztery rodzaje dialogu administracji z obywatelami	8
5 Dlaczego warto prowadzić konsultacje społeczne?	9
6 Co mieszkańcy gminy Czosnów myślą o konsultacjach społecznych? – wybrane wyniki badań	9
7 O fundacji	15

Członów konsultuje

otwarte spotkanie
z mieszkańcami

platforma
e-konsultacje

warsztat
konsultacyjny

spacer terenowy
z mieszkańcami

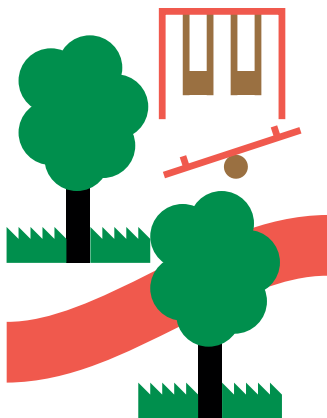
**wywiad grupowy kierowany
do mieszkańców
społeczności lokalnej**

kawiarenka konsultacyjna

**warsztat przyszłościowy
podsumowujący zaproponowane
metody przez zainteresowane
osoby**

1 O projekcie

Projekt „Bychawa i Czosnów konsultują” realizowany jest przez Fundację Civis Polonus w partnerstwie z Gminą Bychawa i Czosnów.

Celem projektu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności pracowników samorządowych w zakresie prowadzenia konsultacji społecznych. Zależy nam na tym, aby władze Czosnowa zasięgały opinii mieszkańców na ważne dla nich tematy w sposób właściwy i przyjazny.

W ramach projektu będziemy zachęcać mieszkańców gminy Czosnów, aby brali sprawy w swoje ręce, zainteresowali się sprawami lokalnymi oraz uczestniczyli w konsultacjach społecznych. Mieszkańcy gminy będą mogli wyrazić swoją opinię dotyczącą zagospodarowania fragmentu przestrzeni parku im. Czosnowskich przy Urzędzie Gminy Czosnów.

ETAPY PROJEKTU

ETAP 1: DIAGNOZA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ [XI 2013 – IV 2014]

Przeprowadzona została diagnoza społeczności lokalnej w zakresie konsultacji społecznych, obejmująca analizę dokumentów strategicznych gminy, badania ankietowe z mieszkańcami gminy oraz wywiady z przedstawicielami administracji samorządowej gminy i organizacji pozarządowych. Badania te posłużyły ustaleniu poziomu wiedzy i stopnia zainteresowania mieszkańców tematem konsultacji społecznych. Pozwoliły także określić zaangażowanie mieszkańców w sprawy publiczne oraz ocenić dotychczasowe działania samorządu terytorialnego w zakresie włączania mieszkańców w sprawy lokalne.

ETAP 2: SPECJALISTYCZNE SZKOLENIA I DORADZTWO [V – IX 2014]

W czerwcu oraz lipcu 2014 roku odbędą się szkolenia dla pracowników samorządowych Czosnowa i przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych. Celem szkoleń jest przekazanie słuchaczom wiedzy oraz umiejętności w zakresie prowadzenia konsultacji społecznych. Dodatkowo uczestnicy szkoleń otrzymają w okresie trwania projektu wsparcie merytoryczne doradcy, które służyć będzie przygotowaniu do prowadzenia konsultacji społecznych.

ETAP 3: KONSULTACJE SPOŁECZNE DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA FRAGMENTU PRZESTRZENI PARKU IM. CZOSNOWSKICH [V – IX 2014]

Przedmiotem konsultacji społecznych będzie fragment planu zagospodarowania przestrzennego dotyczący wykorzystania przestrzeni parku im. Czosnowskich. Od maja do września 2014 roku mieszkańcy gminy Czosnów, poznający założenia

konsultacji społecznych, będą mogli wziąć w nich udział i podzielić się swoimi opiniami, a dzięki temu – uzyskają wpływ na użyteczność, wygląd i charakter parku.

Sposób zbierania opinii i informacji od mieszkańców gminy prezentuje infografika na stronach 2-3.

ETAP 4: SEMINARIUM [XI 2014]

W listopadzie 2014 roku odbędzie się seminarium podsumowujące i upowszechniające efekty i dobre praktyki wypracowane podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach projektu w Bychawie i Czosnowie. Celem seminarium będzie podzielenie się wnioskami z przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami, przedstawicielami władz oraz organizacji pozarządowych.

2 Wstęp

Udział mieszkańców w procesach współdecydowania w ważnych dla gmin kwestiach jest od kilku lat w Polsce coraz popularniejszym zjawiskiem. Lokalni władze coraz częściej dostrzegają, że mieszkańcy chcą mieć wpływ na podejmowanie decyzji, które przyczyniają się do zmiany otoczenia. Socjologzy i politolodzy mówią o stopniowej ewolucji demokracji z ustroju reprezentacyjnego w stronę demokracji partycypacyjnej, w której obywatele angażują się bezpośrednio w podejmowanie ważnych decyzji. Ponadto nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie nałożyła na gminy wymóg konsultowania nie tylko programów współpracy, ale również dokumentów określanych jako akty prawa miejscowego. **Wszystko to sprawiło, że współdziałanie mieszkańców w podejmowaniu ważnych decyzji, określane jako partycypacja obywatelska, stało się dla wielu gmin istotnym elementem codziennego funkcjonowania samorządu terytorialnego.**

3 Czym jest partycypacja obywatelska?

Partycypacja obywatelska jest świadomym, aktywnym i dobrowolnym angażowaniem się obywateli w tworzenie i podejmowanie decyzji przez politycznych liderów. Aby partycypacja obywatelska przynosiła efekty, niezbędne jest zaangażowanie obu stron dialogu (mieszkańcy oraz struktury samorządowe), które wspólnie wezmą udział w podejmowaniu ważnych dla społeczności decyzji. Partycypacja nie jest udziałem w wyborach samorządowych czy jednorazowym rozwiązaniem kwestionariusza ankiety. Partycypacją można nazwać stałą współpracę obywateli z administracją, która służy wypracowaniu konkretnych decyzji oraz rozwiązań dla społeczności lokalnej. Kluczowymi elementami, które mają wpływ na jakość partycypacji, są: uczestnictwo, zaangażowanie obywateli i decydentów oraz zgoda na dialog.

4 Cztery rodzaje dialogu administracji z obywatelami

Istnieją cztery rodzaje dialogu administracji z mieszkańcami:

Informowanie

ma charakter jednostronnej wymiany informacji, brakuje w nim dialogu z mieszkańcami. Mimo że władze przekazują pełną informację o tym co robią, to udział mieszkańców jest w tym przypadku zredukowany do minimum.

Zbieranie informacji

lokalni decydenci zwracają się z pytaniami do mieszkańców, ale sami decydują, jakie pytania zadają oraz czego chcą się dowiedzieć.

Konsultacje społeczne

to rodzaj relacji dwustronnej, w której decydenci przedstawiają rozwiązania, a obywatele zapraszani są do dyskusji w celu wypracowania wspólnych pomysłów.

Współdecydowanie

najwyższy poziom dialogu administracji z obywatelami, który polega na wyszukiwaniu wspólnych problemów, proponowaniu i wdrażaniu rozwiązań. Działania na tym poziomie mają charakter ściśle partnerski, a za efekty odpowiedzialne są wszystkie zaangażowane strony.

Konsultacje społeczne są zatem jednym z rodzajów dialogu decydentów z obywatelami. Dzięki konsultacjom lokalne samorządy mogą poznawać opinie mieszkańców dotyczące konkretnych rozwiązań, które władze planują wprowadzać. Są mechanizmem, który służy wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego i zaufania społecznego.

5 Dlaczego warto prowadzić konsultacje społeczne?

Konsultacje społeczne pozwalają:

- zapraszać mieszkańców do wypowiedzania się na temat decyzji dotyczących społeczności lokalnej,
- przyglądać się problemom z perspektywy mieszkańców, nie tylko decydentów,
- zgłaszać ważne dla mieszkańców potrzeby, które mogą być skutecznym rozwiązaniem dla wszystkich zaangażowanych stron,
- wpływać na poczucie współpracy i dialogu między władzami a obywatelami,
- szukać lepszych, efektywniejszych rozwiązań dla społeczności lokalnych.

6 Co mieszkańcy gminy Czosnów myślą o konsultacjach społecznych? – wybrane wyniki badań

W ramach projektu „Bychawa i Czosnów konsultują” przeprowadziliśmy diagnozę społeczności lokalnej dotyczącą partycypacji obywatelskiej oraz zainteresowania konsultacjami społecznymi na terenie całej gminy Czosnów.

Od stycznia 2014 roku realizowane było badanie ankietowe, w którym wzięło udział ponad 220 mieszkańców gminy Czosnów. Badania te posłużyły sprawdzeniu poziomu wiedzy mieszkańców nt. konsultacji społecznych i ustaleniu stopnia zainteresowania nimi, określeniu zaangażowania mieszkańców w sprawy publiczne oraz ocenie zainteresowania mieszkańców sprawami lokalnymi.

W tym samym czasie zrealizowane zostały dwa zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami władz gminy oraz pracownikami urzędu gminy. Uczestnicy pier-

wszego wywiadu spotkali się w celu określenia zakresu działań obywatelskich skierowanych do mieszkańców gminy. Drugi wywiad przeznaczony był dla przedstawicieli środowiska pozarządowego, którzy poproszeni zostali o określenie aktywności obywatelskiej mieszkańców na terenie gminy. Trzecim, równoległe prowadzonym zadaniem była ekspercka analiza strategicznych dokumentów i programów horyzontalnych, które poddane zostały jakościowej analizie treści. Eksperti przyglądali się m.in. udziałowi mieszkańców i roli ich opinii w kluczowych dla rozwoju gminy dokumentach.

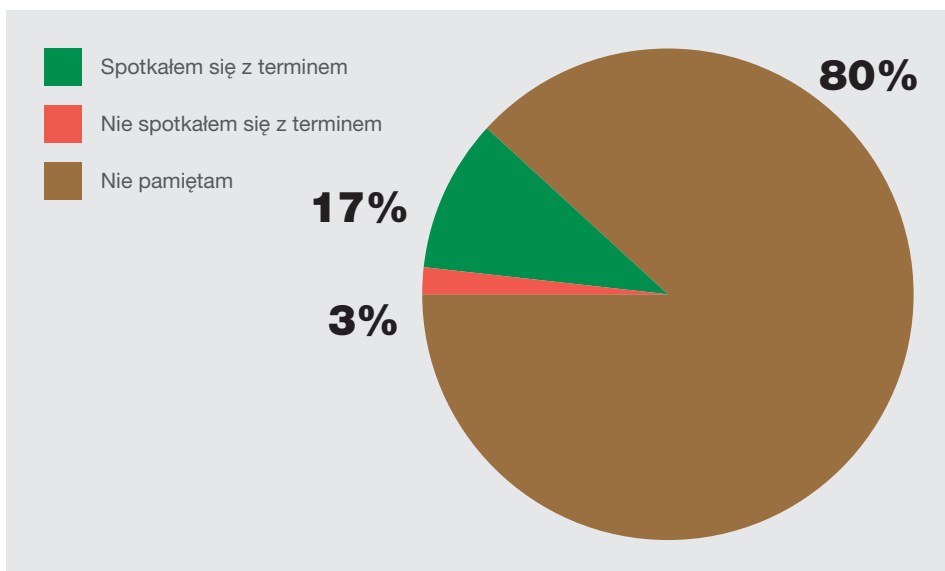
Dane prezentowane w niniejszym opracowaniu stanowią wyimki badania ankietowego, pełne zestawienie wszystkich dokumentów dostępne jest w elektronicznej wersji raportu składającego się z trzech szczegółowo omówionych elementów diagnozy.

Przeprowadzenie diagnozy pozwoliło uzyskać szczegółową wiedzę dotyczącą działań związanych z partycypacją obywatelską w gminie Czosnów. Dzięki niej wraz z przedstawicielami władz gminy będziemy mogli skuteczniej przygotować się do prowadzenia konsultacji społecznych dotyczących zagospodarowania przestrzeni w parku im. Czosnowskich przy Urzędzie Gminy Czosnów.

Ponadto dane uzyskane z diagnozy społeczności Czosnowa posłużą do wypracowania efektywnych mechanizmów konsultacji społecznych, które wykorzystywane będą w przyszłości w trakcie prowadzenia konsultacji społecznych na terenie gminy.

Aby poznać wiedzę mieszkańców i stopień ich zainteresowania tematem partycypacji obywatelskiej, wraz z władzami Czosnowa zwróciliśmy się do nich z pytaniem – „czy spotkał się Pan/Pani z terminem konsultacje społeczne?”. Zadając pytanie dotyczące znajomości terminu, chcieliśmy dowiedzieć się, czy mieszkańcom gminy Czosnów powszechnie jest znana definicja konsultacji społecznych i czy spotkali się

Wykres 1. Czy spotkał się Pan/i z terminem „konsultacje społeczne”?

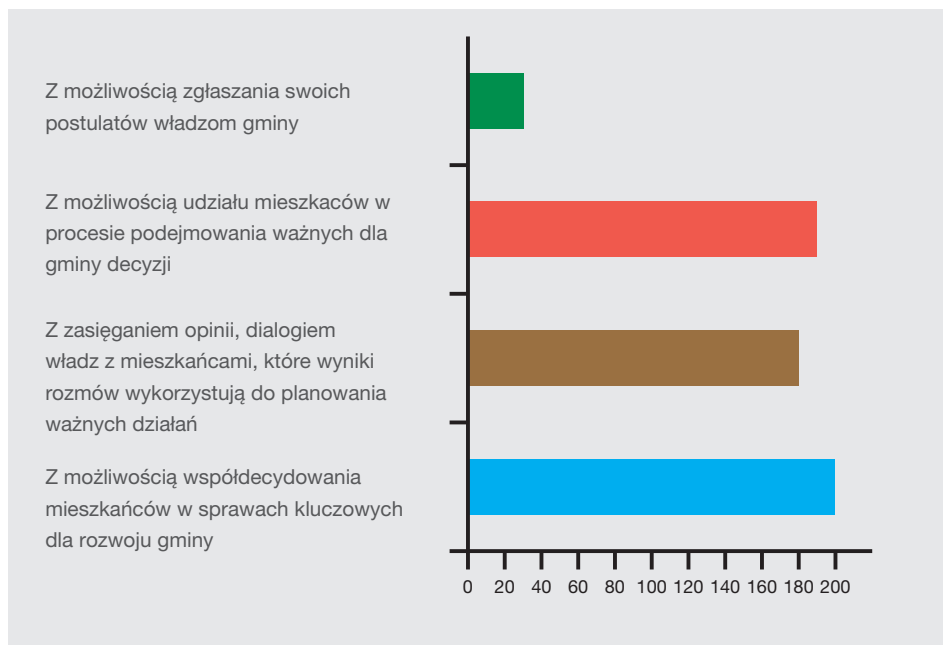

oni z nią wcześniej.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, zdecydowana większość (80%) nie pamięta, aby spotkała się z pojęciem konsultacji społecznych. Jedynie mniej niż co piąty badany (17%) odpowiedział, że spotkał się z tym terminem, zaś zaledwie 3% badanych zadeklarowało, że nie spotkało się z tym terminem. Jak widać, wiedza mieszkańców Czosnowa dotycząca terminu konsultacji społecznych nie jest oczywista; być może ankietowani spotkali się z terminem, ale niekoniecznie go zapamiętali i zrozumieli. W dobie powszechności konsultacji społecznych możliwe jest również, iż część mieszkańców słyszała o takich działaniach, nie posiada jednak konkretnej wiedzy na temat szczegółów.

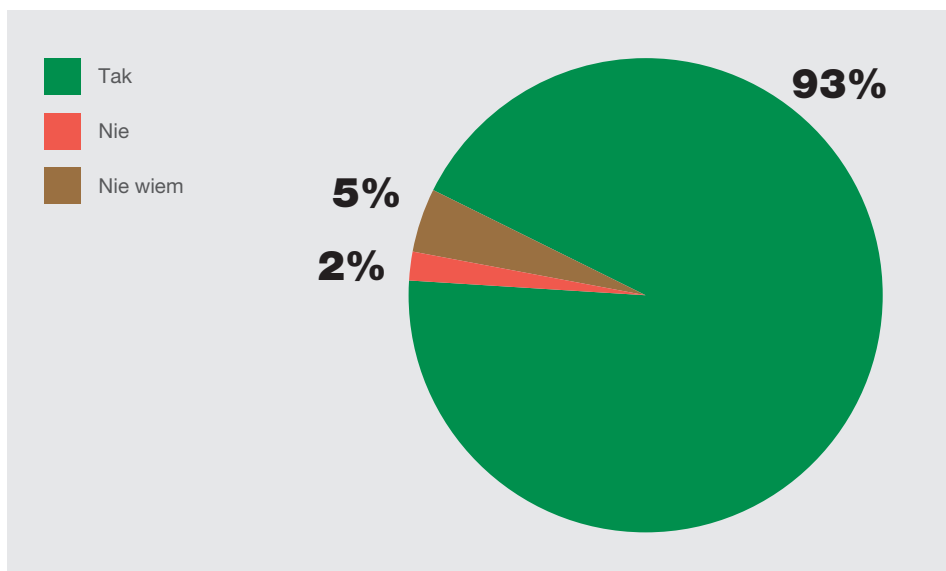
Ważnym elementem przed rozpoczęciem konsultacji z mieszkańcami było poznanie ich interpretacji terminu konsultacje społeczne. Odpowiadając na pytanie wielokrotnego wyboru „Z czym kojarzy się Panu/i termin konsultacje społeczne?”, ankietowani najczęściej wskazywali, że konsultacje wiążą się „z możliwością współdecydowania mieszkańców w sprawach kluczowych dla rozwoju gminy” (199 wskazań). Na drugim miejscu pod względem częstości występowania znalazła się odpowiedź „z możliwością udziału mieszkańców w procesie podejmowania ważnych dla gminy decyzji” (191 wskazań). Trzecim najczęstszym wyborem była odpowiedź „z zasięgnięciem opinii, dialogiem władz z mieszkańcami, które wyniki rozmów wykorzystują do planowania ważnych działań” (171 wskazań). A zatem, mimo że stopień znajomości terminu konsultacje społeczne dla ankietowanych pozostawał niejasny, to w jego interpretacjach pojawiały się elementy związane się z procesami współdecydowania, udziałem mieszkańców i stojącymi przed nimi możliwościami.

Wykres 2. Odpowiedzi na pytanie wielokrotnego wyboru: „Z czym kojarzy się Panu/i termin konsultacje społeczne?” (ilość wskazań)

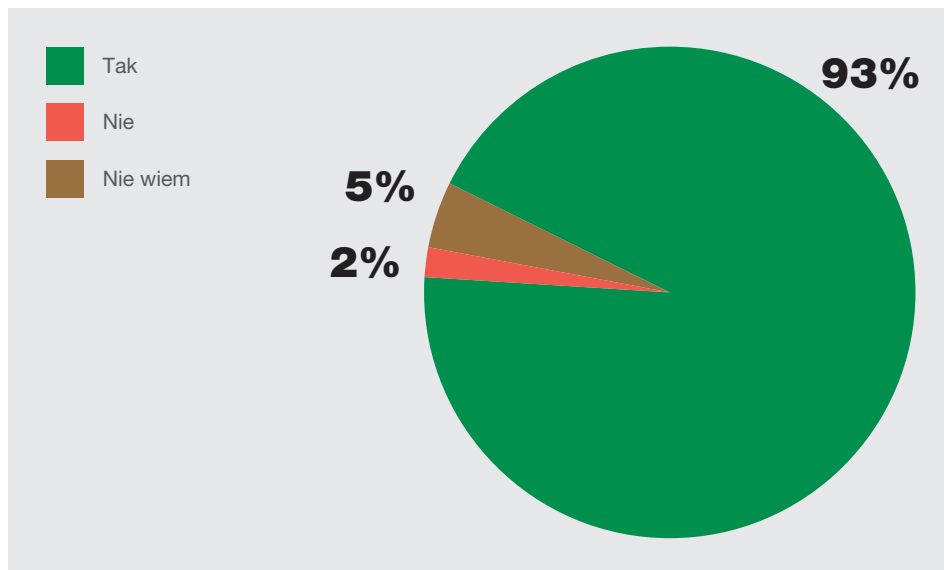

Istotnym aspektem udziału w procesach związanych z partycypacją obywatelską jest przekonanie mieszkańców, że ich udział ma wpływ na podejmowane decyzje lub proponowane rozwiązania. Jak widać na poniższym wykresie, niemal wszyscy ankietowani (93%) są zdania, że warto, aby władze konsultowały z mieszkańcami ważne decyzje. Ten pozytywny wskaźnik pokazuje, że dla ankietowanych udział w procesach decyzyjnych władz gminy jest wskazany i wartościowy. Zaledwie 2% ankietowanych odpowiedziało, że udział mieszkańców w procesie podejmowania ważnych decyzji nie jest ważny. Niewiele więcej, bo tylko 5% badanych, nie miało zdania na ten temat. Wyjątkowo niska liczba wskazań odpowiedzi negatywnych może wynikać z tego, że mieszkańcy gminy Czosnów są aktywni i chętnie włączają się w działania samorządu lub że czekają na możliwość współdecydowania z władzami. Warto jednak pamiętać, że pozytywne wskazania mogą nie przekładać się bezpośrednio na udział mieszkańców w procesach decyzyjnych. Składane przez mieszkańców deklaracje mogą jedynie sygnalizować chęć udziału w owych procesach, a niekoniecznie muszą oznaczać rzeczywisty w nich udział, jeśli będą takie możliwości.

Wykres 3. Jak się Panu/i wydaje, czy warto aby władze konsultowały z mieszkańcami ważne decyzje?

Wykres 4. Czy uważa Pan/i, że konsultacje społeczne mogą mieć realny wpływ na decyzje podejmowane przez władze?

Na pytanie „czy uważa Pan/i, że konsultacje społeczne mogą mieć realny wpływ na decyzje podejmowane przez władze?” niemal wszyscy mieszkańcy (93%) odpowiedzieli, że konsultacje mogą dać taką możliwość. Zaledwie 2% ankietowanych odpowiedziało, że konsultacje nie dają takiej możliwości, a co dwudziesty badany (5%) wskazał, że nie ma wiedzy w tym zakresie. Niezwykle pozytywne opinie mieszkańców na temat konsultacji oraz bardzo mała liczba odpowiedzi negatywnych wskazują na ogromną wiarę w proces konsultacyjny, który prowadzony będzie z mieszkańcami. Niemniej jednak taki układ odpowiedzi uświadamia także, że na prowadzących konsultacje z mieszkańcami gminy spoczywa ogromna odpowiedzialność, bowiem dla mieszkańców konsultacje są istotnym wydarzeniem w życiu społeczności lokalnej.

Zaangażuj się, weź udział w konsultacjach społecznych i zdecyduj o tym, jak zmieni się park!

7 O fundacji

Fundacja Civis Polonus stawia sobie za cel rozwijanie postaw obywatelskich umożliwiających jednostkom aktywne uczestniczenie w życiu publicznym. Dobre państwo jest bowiem wspólnotą otwartych, kompetentnych, zaangażowanych obywateli.

Obywatele otwarci to ludzie lubiący innych, wrażliwi, ufni, umiejący budować więzi międzyludzkie.

Kompetentni obywatele to tacy, którzy znają swoje uprawnienia, wiedzą, jak z nich korzystać. To partnerzy administracji publicznej, a nie jej petenci. Obywatele zaangażowani, czyli wierzący w to, że ich udział w życiu wspólnoty ma sens, troszczący się o jej stan oraz przyszłość, gotowi, aby wziąć odpowiedzialność za siebie i innych.

Cel ten realizujemy przez projektowanie sytuacji edukacyjnych, które dają szansę na autentyczne i znaczące uczestnictwo w życiu szkoły i społeczności lokalnej. Podejmujemy różnorodne działania wzmacniające potencjał jednostki jako obywatela. Pracujemy z przedstawicielami administracji publicznej, by wspólnie kreować mechanizmy udziału obywateli w procesach decyzyjnych. Tworzymy programy aktywnej edukacji obywatelskiej na poziomie szkół i gmin. Bardzo ważne jest dla nas podejmowanie refleksji na temat charakteru i istoty współczesnego obywatelstwa. Pomaga nam ona wyznaczać kierunki projektowanych działań.

Na co dzień zajmujemy się tworzeniem i wdrażaniem projektów, doceniając jednocześnie wagę zabierania głosu w dyskusji publicznej, uczestniczenia w działaniach koalicyjnych oraz prowadzenia rzecznictwa na rzecz edukacji obywatelskiej w Polsce.

Na terenie gminy Czosnów w latach 2011–2013 roku realizowaliśmy projekt „Gminy Brochów, Czosnów, Itów, Sochaczew, Teresin dobrze rządzone”. W wyniku realizacji projektu wprowadziliśmy systematyczne i trwałe usprawnienia, które opierały się na zmianach w procedurach, a także na odpowiednim przygotowaniu urzędników, zarówno jeśli chodzi o wiedzę, jak i umiejętności czy postawy.

Od 2009 roku stale realizujemy projekty z urzędami gmin wiejskich, które mają na celu podnoszenie kompetencji urzędników oraz wdrożenie procedur usprawniających i podnoszących jakość ich pracy. Dążymy do tego, aby administrację i obywateli łączyło wzajemne zaufanie i partnerskie relacje.

Wydanie I, Warszawa 2014

Autorzy: Miłosz Ukleja, Karolina Pucek

Opracowanie wydane w ramach projektu „Bychawa i Czosnów konsultuje, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet V, działanie 5.4, poddziałanie 5.4.2 Rozwój Dialogu Obywatelskiego.

Koordynatorka projektu „Bychawa i Czosnów konsultują”

Karolina Pucek, karolina.pucek@civispolonus.org.pl

Doradca ds. konsultacji społecznych

Miłosz Ukleja, miłosz.ukleja@civispolonus.org.pl

Fundacja Civis Polonus
Ul. Bagatela 10/36, 00-585 Warszawa
Tel. 0 509 725 536, 22 827 52 49
www.civispolonus.org.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**fundacja
civis
polonus**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

